

Spis treści

Wstęp	11
1. Tłumaczenie: przetłumaczalność a nieprzetłumaczalność	19
1.1. Tłumaczenie jako proces	19
1.1.1. Kształt i zakres definicji	20
1.1.2. Problem (nie)przetłumaczalności	24
1.1.3. (Nie)przetłumaczalność a techniki tłumaczeniowe	31
1.1.4. Tłumaczenie jako rozwiązywanie problemów	36
1.2. Problematyka tłumaczenia a modele komunikacji	44
1.3. Rola tłumacza we współczesnym świecie	51
2. Język japoński jako język źródłowy i docelowy tłumaczenia	58
2.1. Zasoby kodu	58
2.1.1. Synchroniczne zróżnicowanie dialektów japońszczyzny	59
2.1.2. Zróżnicowanie genetyczne japońskiego słownictwa	60
2.1.3. Wielosystemowość współczesnej japońszczyzny	70
2.1.4. Synchroniczne zróżnicowanie żargonów i rejestrów	74
2.1.5. Zróżnicowanie diachroniczne	80
2.2. Cechy grafemiczne kodu	87
2.2.1. Pismo ideograficzne w zachodniej tradycji językoznawczej	87
2.2.2. „Cywilizacja ideograficzna”	89
2.2.3. Współczesne pismo japońskie	92
a. Znaczenie a zapis.....	93
b. Semantyczny import.....	96
c. Homofonia.....	99
d. Wieloznaczność a kreatywność	101
e. Jednostki sinojapońskie a terminologia	103
f. Otwartość systemu	109
g. Nazwy własne	112
2.2.4. Dyskusja o wyższości	117
a. Japoński „trudny dla Japończyków”	118
b. „Reformy jakoś nie widać!”	119

c. „Jedyny wyjątek”	124
d. Drugorzędne aspekty japońskiej grafemiki	127
2.3. Cechy gramatyczne składników kodu	131
2.3.1. Wymowa, fonetyka, fonologia	132
2.3.2. Transkrypcja, odmiana, nazwy własne	135
2.3.3. Sylaba, mora, akcent	142
2.3.4. Sylabiczny model opisu gramatycznego	144
2.3.5. Kategorie gramatyczne	147
a. Gramatyka szkolna	147
b. Klasyfikacja gramatyczna a leksykografia	149
c. Rozczłonkowanie definicji	151
d. Trudność z założenia	155
e. Nowe kategorie	157
2.3.6. Cechy składniowe kodu	161
2.4. Honoryfikatywność w japońskim środowisku komunikacyjnym	167
3. Metajęzyki tłumaczenia	176
3.1. Obrazy świata	177
3.2. Metajęzyk stereotypów	187
3.2.1. Japończycy o sobie	187
a. Odrębność Japonii	188
b. Porozumienie bez słów	191
c. Japoński jako język światowy	193
d. Japończycy a komunikacja międzykulturowa	194
3.2.2. Inni o Japonii	198
a. Odległość ponad bliskość	198
b. Interpretacja ponad opis	200
c. Japonia dotykalna	201
d. Orientalizm i jego przejawy	203
3.3. Translatoryka a metajęzyki opisowe	211
3.3.1. Pojęcia podstawowe	211
3.3.2. Skrypty kulturowe	213
3.3.3. Słowa klucze	214
3.3.4. Poziom abstrakcji	216
a. Ilość rozpoznawanych wzorców sytuacji komunikacyjnych	216
b. Stopień symetrii relacji międzyludzkich	218
c. Rodzaj relacji międzyludzkich	221
4. Pragmatyka tłumaczenia z języka japońskiego i na język japoński	225
4.1. Sytuacje nieprzetłumaczalne	225
4.1.1. Role sytuacyjne w interakcji o charakterze korporacyjnym	226
4.1.2. Realizacja wymogów roli a informacja kontekstowa	230
4.1.3. Brak rozpoznania roli w polskim środowisku komunikacyjnym	234
4.1.4. Problemy techniczne	239

4.1.5. Nieporozumienia międzykulturowe a tłumaczenie	243
a. Tabu kulturowe	244
b. Ustalane preferencje interpretacyjne	246
c. Ulotny kontekst wypowiedzi	248
d. Odległość kulturowa tekstów	249
4.2. Sytuacje przetłumaczalne	269
4.3. Współczesna praca polskich i japońskich tłumaczy ustnych i pisemnych	273
4.4. Analiza rzeczywistego projektu tłumaczeniowego	278
4.4.1. Ankieta: zestaw pytań	279
4.4.2. Ankieta: informacje ogólne	289
4.4.3. Ankieta: techniczne aspekty realizacji projektu	290
4.4.4. Ankieta: problemy po stronie polskiej	291
4.4.5. Ankieta: problemy po stronie japońskiej	292
4.4.6. Ankieta: przyczyny problemów	292
4.4.7. Ankieta: problemy między tłumaczem a klientem	293
4.4.8. Ankieta: problemy a tłumacz	294
5. Tłumaczenie a komunikacja międzykulturowa – wnioski	295
5.1. Pragmatyka realizacji projektów tłumaczeniowych	295
5.2. Klasyfikacja problemów tłumaczeniowych	299
5.2.1. Problemy formułacyjne i interpretacyjne	300
5.2.2. Problemy logistyczne	301
5.2.3. Problemy osobowościowe	302
5.2.4. Problemy tłumaczeniowe a kontekst zjawisk komunikacji międzykul- turowej	304
5.3. Tłumaczenie a perspektywy usprawnienia komunikacji międzykulturowej ..	305
6. Zakończenie	310
Indeks terminów	314
Wykorzystana literatura	321
Homeostasis of a Text. Translation/interpretation and Cross-Cultural Communi- cation from a Polish-Japanese Perspective (S u m m a r y)	337